

ግንቦት 04 ቀን 2003 ዓ.ም

ዳኞች:- ሐጎስ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች:- መምህርት አታቱ ከበደ - የቀረበ የለም

ተጠሪ:- ስቴፕስ አት.ኢ.ዱ.ኬሽናል ኃ.የተ.የግል ማህበር - በሌለበት የሚታይ ነው

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ አዋጅ ቁጥር 377/1996”ን” መሰረት አድርጎ የቀረበን የአሰሪና ሰራተኛ ክርክርን የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኗ አመልካች በስቴፕስ ትምህርት ቤት በመሰረቱት ክስ መነሻ ነው። የክሱ ይዘትም ባጭሩ:- ከስቴፕስ ት/ቤት ጋር በመምርነት ስራ ከመሰከረም 1998 ዓ/ም ጀምሮ የስራ ውል ግንኙነት በመመስረት እስከ ጥቅምት 23 ቀን 2002 ዓ/ም ድረስ በወር ብር 1,050.00 እየተከፈላቸው ሲሰሩ ቆይተው ከህግ ውጪ በተከሰሰ እንደተሰናቡ ገልጸው የተለያዩ ክፍያዎች እንዲከፍሉቸው ይወሰን ዘንድ ዳኝነት መጠየቃቸውን የማያሳይ ነው። የስር ተከላሽ ለክሱ በሰጠው መልስም አመልካች ተቀጠርኩበት በሚሉበት ጊዜ ስቴፕስ ት/ቤት በሌላ ሰው ስም የነበረ መሆኑን ገልጾ በጠየቁበት ዘመን በስቴፕስ ት/ቤት እንዳልሰሩ ክሱም ሊቀርብ የሚገባው ስቴፕስ አት ኢ.ዱ.ኬሽናል ኃ.የተ.የግል ማህበር በመሆኑ እንዲሻሻል በመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያነት የገለጸ ሲሆን በፍሬ ነገር ደረጃ ስቴፕስ አት ኢ.ዱ.ኬሽናል ኃ.የተ.የግል ማህበር የፈረሰና የተዘጋ መሆኑን ተረጋግጦ በድርሻቸው መልስ እንደሚሰጡ ጠቅሰው ተከራክረዋል። የስር ፍርድ ቤትም የባልና ሚስት የጋራ ንብረት የነበረው ትምህርት ቤት ጋብቻው ፈርሶ ሲከፋፈል አመልካች ወደ ሴትየዋ ሄደው መስራቱን መቀጠላቸው መረጋገጡንና ከዚህ በሁዋላም ሴትየዋ አመልካችን አላሰናበትኩም የሚል ክርክር የሌለው መሆኑን በመጥቀስ ስንብቱ ሕገ ወጥ ነው ወደሚለው ድምዳሜ ደርሶ ለአመልካች የተለያዩ ክፍያዎች እንዲከፍሏቸው ዘርዘሮ ወስኗል። በዚህ ውሳኔ ባለመስማማት ተጠሪ ይግባኝን ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርቦ ግራ ቀኝ ከተከራከሩ በሁዋላ ስቴፕስ አት ኢ.ዱ.ኬሽናል የተባለ ትምህርት ቤት የንግድ ፈቃዱ መሰረዙ መረጋገጡን በመግለፅ አመልካች ክሱን ከትምህርት ቤቱ ስራ አስኪያጅና ከሌሎች ባለአክሲዮኖች ተነጥለው ሊከሰሱ አይገባም በማለት የስር ፍርድ ቤትን ውሳኔ ሽሮታል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው። የአመልካች የሰበር አቤቱታ መሰረታዊ ይዘትም የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በስር ፍርድ ቤት ክስ የቀረበበትን ትምህርት ቤትና ስራውን ሲያሰራ የነበረን ትምህርት ቤት ከጋብቻው መፍረስ በሁዋላ የንግድ ፈቃዱ

ተሰርዟል ከተባለው የስቴንስ አት ኢዱኬሽናል ትምህርት ቤት ጋር አንድ አድርጎ የስር ፍርድ ቤትን ውሳኔ መሻሩ የክስ አቅራቢውን በፍሬ ነገር ደረጃ የተረጋገጠውን ሁኔታ ባግባቡ ሳያገናዝብ በመሆኑ ውሳኔው ሊታረም የሚገባው ነው በማለት ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። አቤቱታው ተመርምሮም ተጠሪ ድርጅት መደበኛ ስራውን እያከናወነ አይደለም የሚለውን ብቻ በመያዝ ሊከሰስ አይችልም በሚል የሰጠው ውሳኔ ተገቢ መሆን ያለመሆኑን ለመመርመር ሲባል ጉዳዩ ለሰበር ሰሚ ችሎት እንዲቀርብ የተደረገ ሲሆን ተጠሪ ድርጅት መጥሪያው ተልኮለት ሊቀበል አለመቻሉ ተረጋግጦ ጉዳዩ በሌለበት እንዲታይ ተደርጓል።

የክርክሩ አመጣጥ ባጭሩ ከላይ የተገለጸው ሲሆን ይህ ችሎትም በጉዳዩ ላይ የተሰጠውን ውሳኔ በስር ፍርድ ቤት ከተረጋገጠው ፍሬ ነገርና ከሕጉ ጋር አገናዝቦ ጉዳዩን ለሰበር ችሎት ያስቀርባል ከተባለበት ነጥብ አንፃር በሚከተለው መልኩ መርምሮታል።

ከክርክሩ ሂደት መገዘዝብ የተቻለው አመልካች ክስ የመሰረቱት ስቴንስ ት/ቤት በሚል ሲሆን ይህ ትምህርት ቤት ሊከሰስ እንደማይገባ ፣ አመልካች ስራውን የጀመሩት ስቴንስ አት ኢዱኬሽናል ኃ.የተ.የግል ማህበር ጋር ሆኖ ይህ ትምህርት ቤት በባልና ሚስት የጋራ ንብረት ክርክር ምክንያት የተከፋፈለ በመሆኑ ክሱ ሊቀርብ የሚገባው በዚህ ትምህርት ቤት መሆኑን የስቴንስ ት/ቤት ባለቤት ተብለው የተከሰሱት ግለሰብ ጠቅሰው መከራከራቸውን፣ የስር ፍርድ ቤት የባልና ሚስት ንብረት የተከፋፈለ ቢሆንም የአሁኗ አመልካች የመምህርነት ስራውን የሴትዬዎ /ማዳም ፑሽ ፖላታ/ ንብረት በሆነው ስቴንስ ት/ቤት መቀጠላቸው መረጋገጡን፣ ይህ ትምህርት ቤትም አመልካችን አላሰናበትኩም የሚል ክርክር የሌለው መሆኑን በፍሬ ነገር ደረጃ አረጋገጦ ለአመልካች የተለያዩ ክፍያዎች እንዲከፍሏቸው የወሰነ መሆኑን ፣ ይህ ውሳኔ በየትኛውም እርከን በሚገኝ ፍርድ ቤት አለመለወጡንና ለስር ፍርድ ቤት የአፈጻጸም አቤቱታ ቀርቦለትም በመ/ቁጥር 16902 በሆነው የአፈጻጸም መዝገብ ተከፍቶ የፍርድ ባለሕዳ የሆነው ስቴንስ ት/ቤት ፍርዱን እንዲፈጽም ትዕዛዝ መሰጠቱን፣ የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሥር ፍርድ ቤት ዋናው ፍርድ እንዲፈጸም በሰጠው ትእዛዝ ይግባኝ ቀርቦለት አመልካችንና ስቴንስ አት.ኢዱኬሽናል ኃ.የተ.የግል ትምህርት ቤት የተባለውን በይግባኝ ባይነት አከራክሮ ይኸው ድርጅት የንግድ ፈቃዱ መሰረዙ ተረጋግጧል፣ ስራውን ባቆመ ድርጅት ስራ አስኪያጅ የነበረ በመሆኑ ብቻ ተጠያቂ መሆን የለባቸውም በሚል ምክንያት የሥር ፍርድ ቤት የሰጠውን የአፈጻጸም ትዕዛዝ ሙሉ በሙሉ ሽሮታል። እንግዲህ የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በይግባኝ ባይ የተጠቀሰው ድርጅት እና የስር ፍርድ ቤት በዋናው ክርክር ኃላፊ አድርጎ አፈጻጸሙን የቀጠለበት ድርጅት የተለያዩ መሆናቸውን የክርክሩ ሂደት በግልጽ ያሳያል።

በመሰረቱ አንድ ፍርድ ሊፈጸም የሚገባው እንደፍርዱ ስለመሆኑ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 378 እና ተከታዮቹ ቁጥሮች የተመለከቱትና አፈጻጸምን የሚገዙ ድንጋጌዎች ያሳዩናል። ስለሆነም አንድ የፍርድ አፈጻጸም የሚመራው እንደፍርዱ ነው። አንድ ፍርድ እንደፍርዱ የማይፈፀመው ፍርዱ በይግባኝ ሥርዓት የተለወጠ የሆነ እንደሆነ ወይም ፍርዱን ለመፈፀም በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 386 መሰረት ሕጋዊ ምክንያቶች ያሉ ስለመሆኑ ከተረጋገጠ ነው። ፍርዱ ተለውጧል ሊባል የሚችለውና ለአፈጻጸም መሰረት ሊሆን የማይችለው ደግሞ ዋናው ክርክር ላይ የተሰጠው ውሳኔ ስህተት ነው በማለት ሳይሆን ዋናው ክርክር ላይ የተሰጠውን ውሳኔ በይግባኝ/ሰበር ስርዓት ስልጣን ባለው ፍርድ ቤት በማስለውጥ ነው። በተያዘው ጉዳይ የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የስር ፍርድ ቤትን የአፈጻጸም ትዕዛዝ የሻረው የንግድ ስራውን ባቆመ ድርጅት ስራ አስኪያጁ ብቻውን ሊጠየቅ አይችልም በሚል ምክንያት ሲሆን ይህ ምክንያት ይዘቱ ሲታይ ከዋናው ፍርድ ይዘት ውጪ የሆነ፣

በዋናው ክርክር ጊዜ ቀርቦ በስር ፍርድ ቤት ተቀባይነት ያጣና በሥርዓቱ መሰረት በበላይ ፍርድ ቤት ያልተለወጠ በመሆኑ የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ውሳኔ በዋናው ክርክር የተሠጠውን ፍርድ በአፈፃፀም መዝገብ የሚሸርና አፈጻጸም ከሚመራበት ስርዓት ውጪ ሆኖ ተገኝቷል። በመሆኑም የከፍተኛው ፍርድ ቤት ውሳኔ ስለአፈጻጸም የተመለከቱትን ድንጋጌዎችን ያላገናዘበ በመሆኑ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት ሆኖ አግኝተናል። በዚህም ምክንያት ተከታዩን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. በፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 93697 ሰኔ 24 ቀን 2002 ዓ/ም የተሰጠው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348/1/ መሰረት ተሸሯል።
2. በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 16902 የተሰጠው የአፈጻጸም ትዕዛዝ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348/1/ መሰረት ፀንቷል። በመሆኑም ይኸው ፍርድ ቤት በዚሁ አፈጻጸም መዝገብ በጀመረው መሰረት አፈጻጸሙን በመቀጠል እንደዋናው ፍርድ እንዲያስፈጽም ጉዳዩን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 343/1/ መልሰንለታል። ይፃፍ።
3. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር ወጪና ኪሳራ አመልካች የራሳቸውን ይቻሉ ብለናል። መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ቅ/መ